Sisäministeriö
Inrikesministeriet

EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus

Neuvosto ja parlamentti saavuttivat sovun kokonaisuudistuksesta joulukuussa 2023, ja säädökset hyväksyttiin Coreperissa 8.2.2024. Neuvoston ja parlamentin on tarkoitus hyväksyä säädökset virallisesti vielä kevään 2024 aikana. Täytäntöönpanolle on varattu kaksi vuotta säädösten hyväksymisestä. Sopu sisältää Suomelle keskeiset asiat, kuten pakollinen rajamenettely, välineellistäminen ja yhteisvastuumekanismi, jossa kukin jäsenvaltio voi itse omista lähtökohdistaan päättää antamansa tuen laadusta. Uudistuksesta on annettu lokakuussa 2020 E-kirje (E 125/2020 vp) ja E-jatkokirje (EJ 4/2022 vp) toukokuussa 2022.

Yleistä

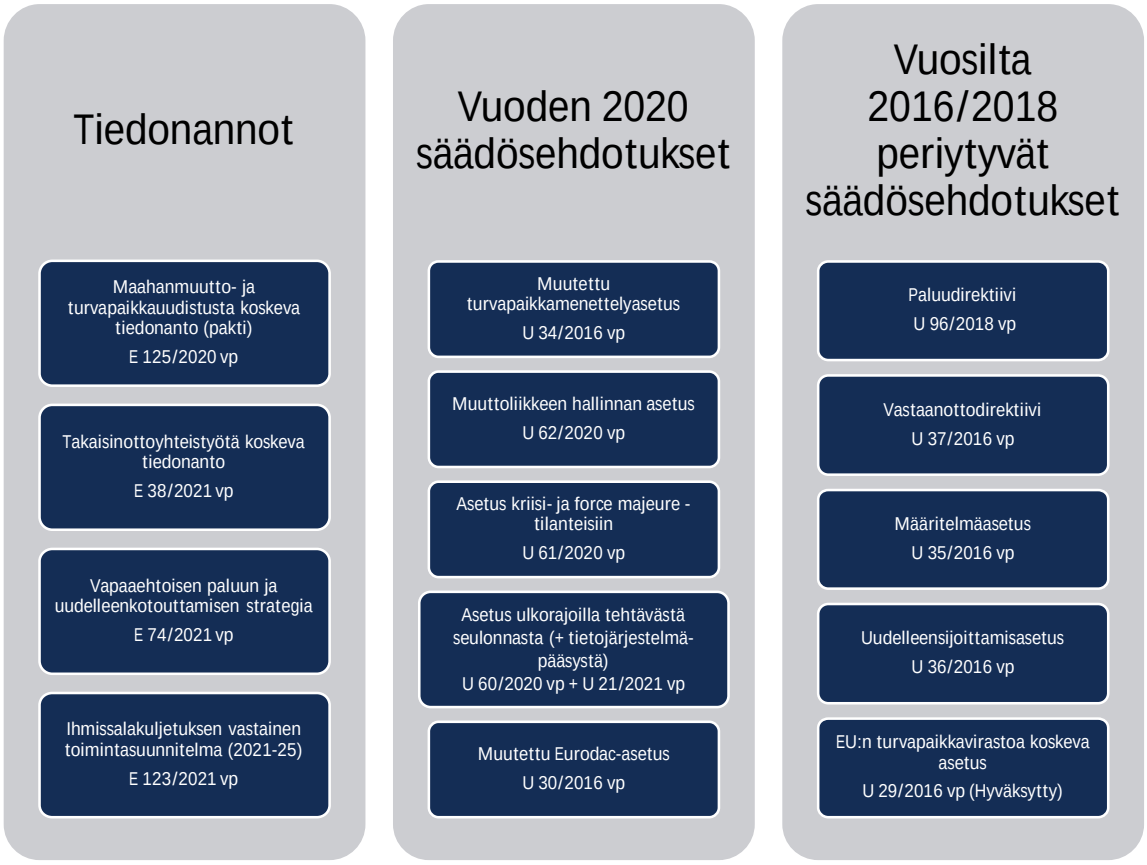
EU:n komissio antoi syyskuussa 2020 kokonaisvaltaisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistusehdotuksen (New Pact on Migration and Asylum, kutsumanimenä pakti). Uudistus kattaa eri osa-alueita, kuten yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisen ja siihen tähtäävät lainsäädäntöehdotukset, kumppanuudet EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, paluiden tehostamisen sekä laillisten väylien edistämisen. Syksyllä 2020 annettuun ehdotukseen sisältyi viisi asetusta, jotka koskevat seulontaa, Eurodac-tietokantaa, turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallintaa (hallinta-asetus), turvapaikkamenettelyä (menettelyasetus) sekä toimintaa kriisi- ja force majeure -tilanteissa (kriisiasetus). Kriisiasetukseen on sittemmin yhdistetty vuonna 2021 annettu asetusehdotus muuttoliikkeen välineellistämisestä. Näiden viiden asetuksen lisäksi paktiin kuuluvat jo edellisellä lainsäädäntökaudella pitkälti valmiiksi neuvotellut uudelleensijoittamisasetus, määritelmäasetus sekä vastaanottodirektiivi. Paktisäädökset on kuvattu tarkemmin jäljempänä. Paktiin liittyvä asetus eurooppalaisesta turvapaikkavirastosta (EUAA) on hyväksytty lainsäätäjien kesken keväällä 2021.

Euroopan parlamentti ei ole antanut mietintöään viime lainsäädäntökaudelta (syksy 2018) periytyneestä muutetusta paluudirektiivistä, josta neuvosto saavutti kesäkuussa 2019 osittaisen yleisnäkemyksen. Tämänhetkisellä Belgian puheenjohtajuuskaudella käydäänkin keskustelua kyseisen säädöksen tulevaisuudesta, koska direktiiviä ei saada hyväksyttyä tällä lainsäädäntökaudella.

Turvapaikkajärjestelmää koskevan säädösvalmistelun rinnalla työtä on jatkettu myös politiikan muilla osa-alueilla. Muuttoliikkeen ulkosuhteiden osalta pyritään kumppanuuksien vahvistamiseen yhä strategisemmin ja kokonaisvaltaisemmin, ja uusina työkaluina ovat maakohtaiset toimintasuunnitelmat. Vuoden 2022 alussa perustettiin myös muuttoliikkeen ulkoisen ulottuvuuden operatiivinen koordinointimekanismi (MOCADEM), jolla pyritään operationalisoimaan muuttoliikkeen ulkosuhteiden toimintaa. Paluiden osalta keskustellaan erityisesti takaisinoton kannustimista ja vipuvarsista. Laillisen maahanmuuton osalta hyväksyttiin erityisosaajadirektiivi lainsäätäjien kesken keväällä 2021. Lisäksi komissio antoi 27.4.2022 ns. osaajapaketin (Skills and Talent Package), joka sisälsi tiedonannon lisäksi ehdotukset ns. pitkään oleskelleiden direktiivin ja yhdistelmälupadirektiivin muuttamiseksi. Näistä aloitteista on kirjelmöity eduskunnalle erikseen (U 57/2022 vp ja U 59/2022 vp). Viimeisimpänä komissio antoi marraskuussa 2023 ehdotuksen ns. osaajareservistä.

Seuraavassa kaaviossa on kerrattu paktikokonaisuuteen kuuluvat tiedonannot ja säädösehdotukset alkuperäisine kirjelmäviittauksineen.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

Paktisäädökset

1) Seulonta-asetus

Seulonta-asetus on jäsenvaltiota velvoittavaa uutta sääntelyä. Asetuksen mukaan seulontamenettely tulee kohdistaa kolmannen maan kansalaisiin, jotka ovat 1) ylittäneet ulkorajan luvatta, 2) saapuneet alueelle meripelastustehtävän jälkeen, 3) hakeneet turvapaikkaa rajanylityspaikalla eivätkä täytä maahantulon edellytyksiä tai 4) tavattu oleskelemassa alueen sisällä laittomasti eivätkä ole olleet vielä seulonnan kohteena.

Seulontamenettely on jäsenvaltioille pakollinen ja niiden vastuulla oleva prosessi, joka on tehtävä seulontaan soveltuvassa paikassa pääsääntöisesti ulkorajan läheisyydessä tai vaihtoehtoisesti alueen sisällä. Seulontamenettelyssä olevat henkilöt eivät olisi juridisesti vielä saapuneet maahan. Seulonta on keskeytettävä ja henkilö päästettävä maahan, mikäli prosessin aikana käy ilmi, että henkilö täyttää maahantulon edellytykset. Tämä ei kuitenkaan estä lainvastaisesta toiminnasta seuraavaa esitutkintaa tai sen seurauksena muodostuvia seuraamuksia.

Seulontaan kuuluu pakollisina elementteinä alustava terveys- ja haavoittuvuustarkastus, henkilöllisyyden selvittäminen ja sen tarkastaminen eurooppalaisista tietojärjestelmistä, rekisteröinti Eurodac -järjestelmään (sis. sormenjäljet ja valokuvan), sekä turvallisuustarkastus EU-rekistereitä, kuten Eurodacia, EES-, ETIAS- ja Schengenin

tietojärjestelmää (SIS) sekä ECRIS-TCN ja Interpolin rekistereitä käyttäen. Jäsenvaltion seulonnan suorittavalla viranomaisella on tarvittaessa pääsy tietojärjestelmissä olevaan tietoon seulonnan kohteesta. Jäsenvaltion tulee huolehtia siitä, että pääsy tietojärjestelmiin on vain niillä viranomaisilla, jotka sitä seulonnan suorittamiseksi tarvitsevat.

Seulontamenettelyn päätteeksi keskeiset seulontaa, henkilöä ja maahantuloa tai sen järjestämistä koskevat tiedot kerätään seulontalomakkeelle. Seulontalomake luovutetaan seulonnan jälkeen käynnistyvistä prosesseista vastaaville viranomaisille (rajamenettely, tp-menettely, solidaarisuustoimet, paluu). Jäsenvaltio voi toteuttaa lomakkeen sähköistä lomaketta käyttäen. Seulonnasta ei anneta valituskelpoista päätöstä. Seulonnan kohteella on kuitenkin mahdollisuus indikoida, että häntä koskevat tiedot seulontalomakkeella on täytetty hänen antamiensa tietojen mukaisesti (pl. turvallisuustiedot, jotka eivät julkisia).

Seulonnan alustavat terveys- ja haavoittuvuusarviointi tulee tehdä terveydenhuollon ammattihenkilön ja haavoittuvuusarviointiin koulutetun henkilön toimesta. Alustavat terveys- ja haavoittuvuusarviointi voivat muodostaa osan menettelyasetuksessa määritellystä terveystarkastuksesta ja haavoittuvuusarviointi osan vastaanottodirektiivin menettelyllisten erityisolosuhteiden arvioinnista tai paluudirektiivin mukaisesta haavoittuvuusarvioinnista.

Seulontamenettelyn aikana henkilöiden läsnäolo on varmistettava ja menettelyn välttely estettävä. Tämä voi edellyttää henkilön liikkumisen rajoittamista kansallisen lainsäädännön perusteella. Prosessin enimmäiskestoksi on määritetty seitsemän (7) vuorokautta henkilöillä, jotka kohdataan ulkorajalla tai saapuvat maahan meripelastustehtävän jälkeen. Alueen sisällä kohdattujen osalta seulonnan enimmäiskesto saisi olla kolme (3) vuorokautta.

Säädös velvoittaa jäsenvaltiot perustamaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista valvovan riippumattoman valvontamekanismin sekä mekanismin valitusten tutkimiseksi. Tässä jäsenvaltiot voivat hyödyntää olemassa olevia rakenteita. Mekanismin toiminnasta vastaavalle taholle on tarjottava tehtävän edellyttämä pääsy seulontaan käytettäviin tiloihin ja dokumentteihin. Erityistä huomiota seulonnan aikana on kiinnitettävä lapsen etujen toteutumiseen.

Asetus mahdollistaa Frontexin ja EU:n turvapaikkaviraston seulonnassa antaman tuen jäsenvaltiolle. Kuten jäsenvaltion seulontaa tekevät viranomaiset, on viraston seulontaan osallistuvien tahojen oltava tehtävään koulutettuja.

Henkilöihin, jotka ovat hakeneet turvapaikkaa kiinnioton yhteydessä, rajaylityspaikalla tai meripelastustehtävän jälkeen, sovelletaan vastaanottodirektiivin määräyksiä. Jos henkilö ei ole hakenut turvapaikkaa, sovelletaan häneen paluudirektiivin mukaista sääntelyä. Alueen sisällä kohdattujen seulontaan ohjattujen kolmannen maan kansalaisten osalta sovelletaan paluudirektiiviä koko seulonnan ajan.

2) Menettelyasetus

Menettelyasetuksen tarkoitus on ennen kaikkea tehostaa erityisesti sellaisten unionin ulkorajoilla tehtyjen turvapaikkahakemusten käsittelyä, joiden perusteella todennäköisyys saada kansainvälistä suojelua on vähäinen. Perusteettomien hakemusten tehokas tutkinta ja kielteisen päätöksen saaneiden nopea ohjaaminen paluuprosessiin mahdollistaa myös sen, että suojelua tarvitseville voidaan sitä tehokkaasti myöntää. Tällä on merkitystä myös luvattoman edelleen liikkumisen kannalta.

Keskeisiä vaikutuksia Suomeen on käsittelyaikojen lyheneminen eri prosesseissa, mutta normaalissa turvapaikkamenettelyssä enimmäiskäsittelyaika on edelleen kuusi kuukautta. Nopeutetussa menettelyssä enimmäiskäsittelyaika tulee olemaan kolme kuukautta. Myös rajamenettelyssä hakemus tulee käsitellä kolmessa kuukaudessa. Toisin kuin nopeutetussa menettelyssä, rajamenettelyssä enimmäiskäsittelyaikaa pidennetään nykyisestä neljästä viikosta. Valitusaika tulee lyhenemään mm. nopeutetussa menettelyssä ja tulee olemaan 5–10 päivää. Tarkasta ajasta tulee säätää kansallisesti. Myös tuomioistuimille tulee säätää käsittelyajat kansallisessa lainsäädännössä.

Menettelyasetus sisältää pakollisen rajamenettelyn, joka oli Suomelle neuvotteluissa tärkeä. Rajamenettely on pakollinen kolmella perusteella: hakija voi olla uhka kansalliselle turvallisuudelle ja yleiselle järjestykselle, hakija johtaa viranomaisia harhaan tai hakija tulee maasta, josta alle 20 prosenttia saa suojelua. Asetuksessa määritetään, että unionin tasolla on oltava kapasiteetti käsitellä 30 000 henkilöä rajamenettelyssä. Asetuksessa määritetään myös kaava, jolla lasketaan jäsenvaltiokohtainen riittävä kapasiteetti rajamenettelylle. Ilman huoltajaa olevat alaikäiset jätetään rajamenettelyn ulkopuolelle, lukuun ottamatta turvallisuusuhan muodostavia. Sen sijaan lapsiperheet voidaan käsitellä rajamenettelyssä, mutta menettelyyn sisältyy lisäsuojatoimia. Kun rajamenettelyn kapasiteetti alkaa loppua, priorisoidaan seuraavia hakemuksia: hakijat, jotka saadaan palautettua, hakijat, joiden katsotaan olevan uhka kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle sekä muut kuin ilman huoltajaa tulleet alaikäiset tai lapsiperheet, ellei kyse ole turvauhista. Muissa tapauksissa rajamenettelyä sovellettaessa priorisoidaan ilman huoltajaa tulleita alaikäisiä ja lapsiperheitä. Kaikkien keinojen, joilla estetään hakijoiden pääsy jäsenvaltion alueelle sieltä, missä rajamenettelyä sovelletaan, tulee perustua vastaanottodirektiiviin. Komissio voi suositella rajamenettelyn soveltamisen keskeyttämistä lapsiperheiden osalta, jos se katsoo, että jäsenvaltio ei noudata säännöksiä.

Turvallisen maan käsitteen osalta asetuksella säädetään, että turvallisesta maasta tulevan henkilön hakemus jätetään tutkimatta, mutta valituksella on tällöin automaattinen lykkäävä vaikutus. Hakijan ja turvallisen kolmannen maan välillä tulee olla yhteys. Asetuksella säädetään myös siitä, että EU:ssa laaditaan yhteisiä luetteloita turvallisista alkuperämaista ja turvallisista kolmansista maista. Näiden lisäksi jäsenvaltioilla voi olla myös omia luetteloitaan.

Alaikäisten suojatoimien osalta asetuksessa säädetään, että kaikille alaikäisille järjestetään mahdollisuus henkilökohtaiseen puhutteluun, ellei se ole vastoin lapsen etua.

Maksuton oikeudellinen neuvonta järjestetään kaikissa menettelyn vaiheissa ja kaikille hakijoille. Suomessa on jo tällä hetkellä mahdollisuus oikeusapuun myös hakemuksen käsittelyn vaiheessa. Ei siis suoraan muuta käytäntöä meillä.

Valituksen lykkäävän vaikutuksen osalta säädetään, että valituksella ei ole automaattista maasta poistamista lykkäävää vaikutusta, jos hakemus on tutkittu nopeutetussa menettelyssä, rajamenettelyssä tai jätetty tutkimatta (pl. ilman huoltajaa olevat alaikäiset).

3) Hallinta-asetus

Hallinta-asetukseen sisältyvät säännökset kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion määrittämisestä sekä yhteisvastuusta.

Vastuun määrittämisen osalta hallinta-asetus perustuu nykyiseen Dublin-asetukseen muutoksineen. Uudistuksen läpileikkaavana teemana on edelleen liikkumisen ehkäisy, menettelyn keventäminen ja siirtoaikojen pidentäminen suhteessa voimassaolevaan sääntelyyn. Lähtökohtana on, että unionin alueella jätetyn kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelee vain yksi valtio, asetuksessa määriteltyjen perusteiden nojalla. Jos esimerkiksi hakijalla on perheenjäseniä jossain jäsenvaltiossa, tämä jäsenvaltio olisi vastuussa hakemuksen käsittelystä. Vastuuperusteita ovat muun muassa jäsenvaltion myöntämä oleskelulupa tai viisumi taikka jäsenvaltiossa suoritettu tutkinto ja maahantulo kyseiseen jäsenvaltioon viimeisen 20 kuukauden aikana.

Yhteisvastuuta koskeva sääntely on kokonaan uutta ja asetuksen tuoma keskeinen muutos. Kaikilla jäsenvaltioilla on velvollisuus osallistua yhteisvastuutoimiin ja tukea painetilanteessa olevaa jäsenvaltiota. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin itse valita keinot, joita ovat sisäiset siirrot, taloudellinen tuki sekä vaihtoehtoiset tavat, kuten materiaali- ja asiantuntijatuki. Sisäiset siirrot eivät ole pakollisia, mikä oli neuvotteluissa Suomelle tärkeää. Yhteisvastuutoimia varten perustetaan yhteisvastuureservi neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä. Asetuksessa säädetään menettelystä yhteisvastuun käytön suhteen.

4) Kriisiasetus

Kriisiasetus on kokonaan uutta sääntelyä. Asetuksessa säädetään toimista kriisitilanteissa eli laajamittaista maahantuloa tai välineellistämistä tarkoittavissa tilanteissa sekä force majeure -tilanteissa. Välineellistämistä koskeva asetusehdotus on neuvottelujen kuluessa sisällytetty osaksi kriisiasetusta. Jäsenvaltio voi asetuksessa määritellyissä tilanteissa pyytää komissiolta tilanteensa arviointia ja mahdollisuutta poiketa tietyistä unionin turvapaikkamenettelyä koskevista säännöksistä (esim. hakemusten rekisteröintiaika, rajamenettelyn kesto ja soveltamisala) ja/tai pyytää yhteisvastuutoimia tilanteensa helpottamiseksi. Lopullisesti asiasta päättää neuvosto komission ehdotuksesta.

5) Eurodac-asetus

Nykyiseen asetuksella (EU) N:o 603/2013 perustettuun Eurodac-järjestelmään tallennetaan turvapaikanhakijoiden ja unionin ulkorajojen laittoman ylittämisen yhteydessä kiinniotettujen kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden sormenjälkitiedot, jotta jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voisivat helpommin määrittää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion. Tämän lisäksi jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisille ja Europolille on annettu tietyin edellytyksin oikeus tehdä hakuja Eurodacista terrorismirikosten tai vakavien rikosten tutkimista, havaitsemista ja torjumista varten.

Uudistettavasta Eurodac-järjestelmästä on tarkoitus tehdä muuttoliikkeen hallinnan tietokanta, jonka avulla saadaan nykyistä parempi muuttoliikkeen tilannekuva yhteisen politiikan pohjaksi. Komission ehdotuksiin (KOM(2020) 614 lopullinen ja KOM(2016) 272 lopullinen) sekä niistä käydyissä neuvotteluissa saavutettuun sopuun perustuvassa asetusehdotuksessa esitetään nykyisen Eurodac-asetuksen soveltamisalan laajentamista, mikä mahdollistaisi uusien henkilöryhmien tietojen tallentamisen järjestelmään. Samalla myös järjestelmän tietosisältöä laajennettaisiin ja helpotettaisiin lainvalvontaviranomaisten pääsyä järjestelmään.

Asetusehdotuksessa esitetty Eurodac-järjestelmä tukisi turvapaikkajärjestelmän toimivuutta ja auttaisi toimivaltaisia viranomaisia määrittämään hakemuksen käsittelystä vastaavan jäsenvaltion. Jatkossa jäsenvaltioiden tulisi tallentaa Eurodac-järjestelmään ja hakea sieltä turvapaikanhakijoiden ja unionin ulkorajojen laittoman ylittämisen yhteydessä kiinniotettujen henkilöiden lisäksi sellaisten kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tietoja, jotka eivät ole hakeneet kansainvälistä suojelua ja jotka oleskeluoikeuden puuttuessa oleskelevat EU:n alueella laittomasti. Tällä pyritään tukemaan laittoman maahantulon ja unionin sisällä tapahtuvan edelleen liikkumisen hallintaa ja laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten tunnistamista.

Eurodac-järjestelmään tallennettaisiin lisäksi uudelleensijoitettavien ja unionin alueelle etsintä- ja pelastusoperaation (SAR) jälkeen tulevien henkilöiden tiedot sekä siirtymäajan jälkeen tilapäistä suojelua saavien tiedot. Uusien henkilöryhmien lisäksi Eurodac-järjestelmään tallennettaisiin henkilöistä aiempaa enemmän tietoja. Järjestelmään tallennettavien sormenjälkien osalta keräämisen ikäraja laskettaisiin 14 vuodesta 6 vuoteen, jotta lapsia voitaisiin suojella helpottamalla heidän tunnistamistaan. Järjestelmään tallennettaisiin jatkossa sormenjälkien lisäksi kasvokuva, aakkosnumeeriset tiedot sekä mahdollisuuksien mukaan värikopio henkilön matkustusasiakirjasta sekä tiettyjen henkilöryhmien osalta tieto kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hylkäämisestä ja siitä, onko hakijalle myönnetty tukea vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotoutumiseen tarkoituksessa. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tulisi myös tallentaa järjestelmään turvallisuusliputuksia henkilöistä, joiden epäillään voivan muodostaa uhan sisäiselle turvallisuudelle. Järjestelmään tallennettujen tietojen säilytysaika olisi nykyistä pidempi.

Lisäksi asetusehdotus sisältää tarvittavat muutokset, joiden avulla Eurodac-järjestelmä liitettäisiin osaksi parhaillaan kehitettävää EU:n laajuisten tietojärjestelmien yhteentoimivuuskehystä, jonka tarkoituksena on parantaa tarkastuksia EU:n ulkorajoilla, edistää turvallisuusuhkien ja henkilöllisyyteen liittyvien petosten havaitsemista ja auttaa ehkäisemään ja torjumaan laitonta maahanmuuttoa. Asetusehdotuksessa esitetyt muutokset tehostaisivat EU:n alueella oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten tunnistamista sekä laittoman maahanmuuton ja oleskelun torjuntaa. Jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisilla ja Europolilla olisi edelleen oikeus tehdä hakuja Eurodacista terrorismirikosten tai vakavien rikosten tutkimista, havaitsemista ja torjumista varten. Asetusehdotuksessa toimivaltaisten viranomaisten oikeutta päästä Eurodaciin lainvalvontatarkoituksessa lisäksi helpotettaisiin.

Nykyisen Eurodac-järjestelmän päivittäminen asetusehdotuksen mukaiseksi aiheuttaisi muutostarpeita unionin ja jäsenvaltioiden tietojärjestelmiin sekä kansalliseen lainsäädäntöön. Eu-LISA on jo aloittanut Eurodac-järjestelmän päivittämisen ja on painottanut, että jäsenmaiden on tehtävä oma osuutensa ajallaan.

6) *Vastaanottodirektiivi*

Muutetun direktiivin tavoitteena on vähentää hakijoiden edelleen liikkumista, yhdenmukaistaa vastaanotto-olosuhteita unionin alueella sekä lisätä hakijoiden taloudellista omatoimisuutta ja mahdollisia kotoutumisnäkymiä, ja se rakentuu nykyisen vastaanottodirektiivin pohjalle.

Siihen sisältyy uusi peruste säilöönotolle. Sen mukaan hakija voidaan ottaa säilöön, jos hän ei ole noudattanut tietyssä paikassa asumista koskevaa velvoitettaan ja on olemassa pakenemisen vaara.

Lisäksi jäsenvaltioiden on asetettava edunvalvoja (guardian) viimeistään viiden työpäivän kuluessa siitä, kun ilman huoltajaa oleva alaikäinen tekee kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen.

Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että hakijat pääsevät työmarkkinoille viimeistään kuuden kuukauden kuluttua kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämispäivästä.

Lisäksi perheenjäsenen määritelmä kattaisi myös kauttakulkumaissa muodostetut perheet eli perheet, jotka on muodostettu alkuperämaasta lähdön jälkeen mutta ennen jäsenvaltion alueelle saapumista.

7) Määritelmäasetus

Määritelmäasetuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa kansainvälisen suojelun myöntämisen ja lakkauttamisen kriteereitä sekä kansainvälistä suojelua saavien oikeuksia ja velvollisuuksia.

Määritelmäasetuksella muun muassa laajennetaan nykyisin voimassaolevan määritelmädirektiivin mukaista perheenjäsenten piiriä koskemaan lähtömaasta lähtemisen ja jäsenvaltioiden alueelle saapumisen välillä muodostetut perheet.

Oleskelulupaa ei myönnetä, jos perheenjäseneen soveltuisi suojeluaseman poissulkemista koskeva lauseke tai kun kyseistä perheenjäsentä koskeva, kansalliseen turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen liittyvä syy edellyttää luvan myöntämättä jättämistä. Voimassaolevassa määritelmädirektiivissä luvan myöntämistä ei ole näin selkein sanamuodoin eritelty.

On huomattava, että varsinainen perheenyhdistäminen, jossa perheenjäsenet hakevat perhesideperusteisia oleskelulupia olematta itse kyseisessä jäsenvaltiossa, jäisi jatkossakin asetuksen ulkopuolelle. Asetus ei myöskään koskisi perhesiteitä, jotka on muodostettu vasta jäsenmaiden alueelle saapumisen jälkeen.

Jäsenvaltioiden on myös peruutettava tai jätettävä uusimatta suojeluperusteinen oleskelulupa pakottavien kansalliseen turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen liittyvien syiden vuoksi.

Lisäksi jäsenvaltioiden on asetettava edunvalvoja (guardian) mahdollisimman pian ja viimeistään viiden työpäivän kuluessa siitä, kun ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle on myönnetty kansainvälistä suojelua.

8) Uudelleensijoittamisasetus

Uudelleensijoittamisehdotuksen tavoitteena on parantaa suojelun tarpeessa olevien henkilöiden laillista ja turvallista pääsyä jäsenvaltioiden alueelle ja vähentää laajamittaista laitonta maahantuloa.

Asetuksella uudelleensijoittamista säänneltäisiin ensimmäistä kertaa koko Euroopan unionin tasolla luomalla toiminnalle yhteiset säännöt.

Asetuksessa on nyt useiden jäsenvaltioiden toivomuksesta selkeämmin ilmaistu se, että toimintaan osallistuminen on jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Asetuksessa unionin uudelleensijoittamisen ja humanitaarisen maahanpääsyn suunnitelman ja -ohjelman yhdistetään kaksivuotiseksi suunnitelmaksi.

Asetuksen mukaan uudelleensijoittaminen tapahtuisi UNHCR:n esityksestä. Euroopan turvapaikkavirasto tai kansainvälinen toimija tekisi humanitaarista maahanpääsyä koskevan esityksen. Suomi ei ole käyttänyt humanitaarista maahanpääsyä, ja se olisi jatkossakin vapaaehtoista.

Uudelleensijoittamisen edellytykset vastaavat pitkälti UNHCR:n määrittelemiä edellytyksiä. Kansainvälisen suojelun tarpeen lisäksi edellytyksenä on haavoittuva asema esim. kidutuksen, alaikäisyyden, sukupuolen tai terveydentilan vuoksi.

EU-kehyksen puitteissa tehtäviä sijoittamisia tuetaan 10 000 eurolla sijoitettavaa kohti. Myös kansallisia menettelyjä tuetaan resurssien mahdollistaessa 6 000 eurolla sijoitettavaa kohti.